

TRAP DANMARK
REDAKTIONELLE METODER,
PRINCIPPER OG KRITERIER
OKTOBER 2016

1. INDLEDNING 4
2. MÅLGRUPPE OG OVERORDNEDE REDAKTIONELLE PRINCIPPER 5
3. ORDNING OG OPSTILLING AF INDHOLDET 5
4. UDVÆLGELSEN AF INDHOLDET 6
5. TILVEJBRINGELSEN AF INDHOLDET 11
6. SPROGLIG STIL OG FREMSTILLINGSFORM 12
7. KORTMATERIALET 12
8. BILLEDMATERIALET 12
9. FIGURER OG TABELLER 13
10. DESIGN 14
11. UDGIVELSESPPLAN FOR BØGERNE 14

1. INDLEDNING

Trap Danmark bygger på et solidt grundlag og en lang og enestående tradition, der ikke findes i noget andet land i verden.

Frederik 7.s kabinetssekretær Jens Peter Trap afsluttede i 1860 udgivelsen af den første udgave af *Statistisk-topographisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark*. Siden da har *Trap Danmark*, som værket senere blev kaldt, været den autoritative kilde til topografisk viden om Danmark. *Trap Danmark* er efterfølgende udkommet fire gange: 2. udgave i perioden 1872-79, 3. udgave i årene 1898-1906, 4. udgave i årene 1920-32 og den 5. udgave i perioden 1953-72.

Den 5. udgave af *Trap Danmark* udgjorde med ca. 14.000 trykte sider den hidtil mest komplette og præcise beskrivelse af Danmark og dets landskaber, byer, historie, natur, kultur og institutioner. Siden udgivelsen af den 5. udgave har det danske samfund ændret sig gennemgribende. Kommunalreformen i 1970, medlemskab af EU, Strukturreformen i 2007, befolkningstilvækst udefra og infrastrukturudvikling mv. har formet og omskabt Danmark endnu en gang. Derfor er der behov for en ny udgave af *Trap Danmark*, som samler topografiske og statistiske informationer om Danmark på en overskuelig måde og formidler dem i et moderne sprog både på tryk og digitalt.

Denne 6. udgave af *Trap Danmark* adskiller sig markant fra den 5. udgave, der forsøgte at få så meget som muligt med i bogværket og derved kan betegnes som en form for database trykt på papir. Den nye 6. udgave er nyskrevet og nytænkt i forhold til de muligheder, som vor tids trykte og digitale medier giver. For første gang er et dansk storværk af denne karakter planlagt og realiseret både som bogværk og som digitalt univers.

Bogværket i den 6. udgave bliver på mere end 9.000 sider fordelt på 34 bind. I de 31 bind beskrives – kom-

mune for kommune – de enkelte steders geologi, geografi, biologi, arkæologi, historie, kultur, kunst, arkitektur samt samfunds- og erhvervsliv. Derudover indgår *Trap Danmark Topografisk Atlas* og to bind, der beskriver Danmark som helhed. Bogværket planlægges at være afsluttet i 2020.

Bogværket er en beskrivelse af Danmark, hvor Trap Danmark i samråd med nationale og lokale forskere og eksperter har udvalgt det væsentligste – fra det mest almindelige til det mest specielle. Da de enkelte afsnit skal kunne læses for sig, vil der være gentagelser af vigtige sammenhænge. Indholdet er skabt af et stort hold af forskere og eksperter, redigeret af fagredaktører og kvalitetssikret af eksterne fagkonsulenter. Desuden har Trap Danmarks Faglige Råd kvalitetssikret og fastlagt de overordnede redaktionelle principper og kriterier, der er beskrevet her.

Derudover består *Trap Danmark 6.* udgave af et omfattende digitalt univers med supplerende topografiske informationer fra en lang række samarbejdspartnere og fra Trap Danmarks redaktion. Det digitale univers gør det muligt at stå et givent sted i Danmark og få relevante informationer om netop dette sted. Det er hverken en kopi af bogværket eller en digital bog, men et dynamisk, søgbart og mere personligt redskab, som vil inspirere og guide brugerne på deres digitale rejse rundt i det store materiale om Danmark. Trap Danmarks digitale univers er en folkegave fra fondene bag projektet – gratis tilgængelig for alle.

Trap Danmark 6. udgave er støttet af Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Augustinus Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond samt G.E.C. Gads Fond.

Trods al omhu er det umuligt at undgå fejl. Trap Danmarks redaktion vil derfor sætte stor pris på informationer om fejl og mangler, der venligst bedes indsendt til info@trap.dk.

2. MÅLGRUPPE OG OVERORDNEDE REDAKTIONELLE PRINCIPPER

Målgruppen for *Trap Danmark* er den alment interesserede og nysgerrige læser og bruger, som *Trap Danmark* skal give læseværdig, pålidelig, koncis og saglig information, så beskrivelserne af udviklingsforløb og status er sobre samt baserede på fakta og den bedste tilgængelige viden.

Redaktionen af *Trap Danmark* 6. udgave har derudover fulgt følgende overordnede redaktionelle principper:

1. Vi sikrer os, at alle faktuelle oplysninger er korrekte og så vidt muligt ajourførte, og vi gennemfører derfor systematisk kvalitetssikring af indholdet.
2. Vi bestræber os på, at *Trap Danmarks* beskrivelser anses for relevante og interessante af brugerne, så nysgerrigheden vækkes og stilles, og der gives nye muligheder for at opdage Danmark.
3. Vi bestræber os på, at *Trap Danmark* sagligt redegør for baggrunde og sammenhænge, der kan danne grundlag for brugerens forståelse af den stedfundne udvikling og aktuelle status og dermed for brugerens selvstændige refleksion.
4. Vi baserer os på den nyeste viden og den aktuelle forskningssituation på de respektive fagområder.
5. Vi dokumenterer indholdet ved at angive fagekspert og evt. kilder, så brugerne kan finde grundlaget for indholdet og gives mulighed for videre fordybelse.
6. Vi lægger vægt på, at indholdet er forståeligt og opleves som læseværdigt af den almindelige bruger.
7. Vi er omhyggelige med vores brug af det danske sprog og bestræber os på at undgå sproglige fejl.
8. Vi anvender billeder og andet illustrationsmateriale, der enkeltvis og samlet giver en retvisende fremstilling af forholdene, og som på relevant vis medvirker til at give en topografisk beskrivelse af landet.

3. ORDNING OG OPSTILLING AF INDHOLDET

Ordningen og opstillingen af indholdet i bogværket i *Trap Danmark* 6. udgave adskiller sig markant fra de fem tidligere udgaver af *Trap Danmark*, hvor den geografiske enhed i dem alle er beskrivelsen af købstaden og sognet. Redaktionen og Traps Faglige Råd har i stedet for sognet valgt at benytte den administrative opdeling af Danmark fra 2007 med de 98 kommuner som omdrejningspunkt samt at udgive to bind om landet som helhed, da dette anses for mest relevant i nutidens Danmark. Medvirkende til beslutningen har været, at en selvstændig beskrivelse af alle landets ca. 2.200 sogne inden for en ramme på ca. 9.000 sider vil blive for kortfattet og med for få relevante informationer for flertallet af læserne. Samtlige beskrivelser af kommunerne er disponeret på samme måde med følgende seks overordnede kapiteloverskrifter: Kommunen, Natur og landskab, Historie, Byerne, Kultur samt Samfund og erhverv.

Nummereringen af bindene er sket fra nord mod syd og vest mod øst, idet de to bind om landet som helhed er nummereret som bind 1 og 2, bindene om København som nr. 32 og 33 og *Trap Danmark Topografisk Atlas* som nr. 34. I hvert af de øvrige bind er beskrivelserne af mellem én og seks kommuner samlet, afhængig af det tildelte sidetal til hver kommune (se afsnit 4.2), inden for et interval på mellem ca. 220 og 380 sider pr. bind. Geografisk tilgrænsende kommuner inden for samme region er samlet i samme bind, idet det desuden er tilstræbt ikke at overskride amtsgrænserne fra før 1970, der har været inddelingskriteriet i *Trap Danmark* 5. udgave.

I det digitale univers i *Trap Danmark* 6. udgave er det stedbestedelsen af informationerne samt deres emne, der udgør de hovedkriterier, hvorefter indholdet er ordnet. Da sognene udgør den længste og mest stabile administrative inddeling af Danmark, som fortsat præger lokalsamfundene, er der i det digitale univers også medtaget informationer på sogneniveau, hvilket muliggør visse sammenligninger med tidligere udgaver af *Trap Danmark*.

4. UDVÆLGELSEN AF INDHOLDET

I 5. udgave af *Trap Danmark* står der (1958, bind I, s. 6-7): „Den sidste menneskealder har bragt en vældig forøgelse af vor kundskab om Danmark. (...) Museer, arkiver og videnskabelige institutter har i tiden efter udarbejdelsen af 4. udgave af *Trap* indsamlet et enormt materiale. (...) Denne rige udvikling afspejler sig på hver eneste side i 5. udgave af *Trap*, og vi finder her en af årsagerne til, at stoffet er vokset så stærkt i omfang, som tilfældet er. Dette har på mange måder voldt bekymring og betænkelighed hos de mænd, der har forestået udarbejdelsen og udgivelsen, og vanskelighederne ved at harmonisere stoffet og imødekomme berettigede krav og ønsker uden at sprænge de rimelige og mulige rammer for et sådant værk har været meget store.“

Denne „vældig[e] forøgelse af vor kundskab om Danmark“ er fortsat med stigende hastighed siden udgivelsen af 5. udgave, hvilket også i 6. udgaves bogværk har medført de ovennævnte meget store vanskeligheder, bl.a. med at prioritere og vælge ud. Takket være den 6. udgaves digitale univers er det i en vis udstrækning muligt at imødekomme de store udfordringer, som denne udvikling medfører.

I bogværket har det i sagens natur været absolut nødvendigt at prioritere hårdt og at udvælge endnu kraftigere end til det digitale univers. I den forbindelse har der været benyttet følgende principper og kriterier:

4.1. Udvælgelse af emner

I forbindelse med forberedelsen af *Trap Danmark* 6. udgave blev der i perioden 2008-14 i Traps Videnskabelige Råd foretaget grundige drøftelser af, hvilke emner der skulle medtages i 6. udgave, og der blev lavet to prøvekapitler for hhv. Middelfart og Læsø Kommuner, der blev medsendt som bilag til projektbeskrivelsen til de bevilgende fonde. Disse drøftelser fortsatte i perioden 2014-16 i Traps Faglige Råd, der afløste Traps Videnskabelige Råd, og resulterede i, at det overordnet blev besluttet, at følgende fagområder skal dækkes i 6. udgave: geologi, geografi, biologi, arkæologi, historie, kultur, kunst, arkitektur samt samfunds- og erhvervsliv. Mere detaljeret blev der lavet en omfattende indholdsstruktur over, hvilke delemner der skal overvejes beskrevet for hver kommune. Denne indholdsstruktur med delemner kan ses på www.trap.dk/redaktionel-metodik.

Disse beslutninger og denne indholdsstruktur blev efterfølgende tiltrådt af *Trap Danmark*s bestyrelse og de bevilgende fonde.

4.2. Fordeling af sidetal til kommuner

Trap Danmark har budgetteret med 8.400 sider a 43 linjer a 60 anslag til beskrivelsen af de 98 danske kommuner. Herudover er der disponeret 600 sider til beskrivelsen af Danmark som helhed. De 8.400 sider er fordelt på de 98 kommuner efter følgende metode:

Udgangspunktet er kommunernes areal og befolkningstal som angivet i Danmarks Statistik: <http://www.statistikbanken.dk/>.

Alle kommuner er vægtet, så befolkningstallet tæller $\frac{2}{3}$ og arealet $\frac{1}{3}$.

Herefter har alle kommuner, der efter dette vægtingsprincip ville få mindre end 40 siders beskrivelse i *Trap Danmark* - 21 i alt - fået tildelt et antal sider, der bringer beskrivelsen af dem op på 40 sider.

Herefter er siderne til de øvrige 77 kommuner (8.400 - 840 = 7.560) blevet fordelt mellem disse kommuner efter samme vægtningsprincip: befolkningstal $\frac{2}{3}$, areal $\frac{1}{3}$.

Christiansø (Ertholmene) er ejet af staten og indgår derfor ikke i Bornholms Regionskommune. I *Trap Danmark* beskrives øgruppen under Bornholm, som derfor i omfang har fået tillagt Christiansø's areal og befolkning.

Resultatet af denne fremgangsmåde kan ses på www.trap.dk/redaktionel-metodik.

Ved den endelige redigering og tilrettelægning af bogproduktionen vil der nødvendigvis forekomme mindre redaktionelle afvigelser fra de sidetal, Trap Danmark på denne måde er nået frem til.

4.3. Fordeling af linjetal til emner

I den detaljerede indholdsstruktur er der lavet en standardfordeling af linjetal til delemner, som kan ses på www.trap.dk/redaktionel-metodik.

Denne fordeling tilpasses af Trap Danmark til den enkelte kommune efter dens særlige karakteristika i samråd med kommunkonsulenten og kommune-kontaktpersonen, idet disse omtales i afsnit 5.

De enkelte indholdselementer og lokaliteter prioriteres i den forbindelse af Trap Danmark på grundlag af input fra fagkonsulenter og fageksperter samt egne studier efter en enkel og på tværs af fagområder forståelig skala ud fra en vurdering af indholdselementets og lokalitetens betydning/sjældenhed:

- 1: International: fx Jellingstenene, Vadehavet, Roskilde Domkirke, Stevns Klint.
- 2: National: fx Dybbøl, Rold Skov, ensianblåfugl, Amalienborg, Råbjerg Mile, læsødragten.
- 3: Regional: fx Egeskov Slot, Hjallerup Marked, lollandske dialekter, Bornholms vandfald.

Prioriteringen påvirker det antal linjer, der bestilles om indholdselementet og lokaliteten.

4.4. Udvalgelse af enkeltlokaliteter

Der er besluttet følgende principper for prioritering og udvælgelse af enkeltlokaliteter til beskrivelse i bogværket:

- Der lægges vægt på dyberegående beskrivelser af enkeltlokaliteter, idet det vil gå ud over læseværdigheden af det trykte værk, hvis det præges af kortere - og alligevel ikke udtømmende - opremser. (Princippet: „færre - men dybere“).
- Der lægges vægt på beskrivelse af lokaliteter, som kan anses for egnstypiske eller for at have national/international betydning og interesse. (Princippet: „det særegne og det nationale“).
- Der skal inden for de enkelte fagområder sikres en rimelig grad af repræsentativitet og ensartet dækning på tværs af landet. (Princippet: „repræsentativitet og ensartethed“).
- Der skal være plads til såvel lokaliteter, der i almindelighed må forventes beskrevet, som lokaliteter, der vil forekomme overraskende og dermed åbner for nye opdagelser. (Princippet: „det ventede og det uventede“).

I resten af dette afsnit 4 beskrives kort de særlige forhold og beslutninger ved udvælgelse og prioritering af emner og lokaliteter til bogværket inden for de enkelte fagområder og emner.

4.5. Geologi og geomorfologi

Der er primært udvalgt geologiske og geomorfologiske lokaliteter, der er nationalkendte, eller som har haft betydning for kommunens landskabsudvikling, som fx forskellige ådale og bakker. Enkelte lokaliteter er taget med, hvor disse har eller har haft betydning for kommunens erhvervsliv. Et kriterium for geologiske enkeltlokaliteter er, at man skal kunne

opleve dem. Det vil sige, at lokaliteten ikke må være overvokset eller på anden måde dækket til. De udvalgte enkeltlokaliteter vil ofte være omfattet af Naturstyrelsens „Værdifulde geologiske områder“.

4.6. Natur

Redaktionen har udvalgt naturlokaliteter, der er så velkendte blandt den almene befolkning, at deres fravær ville falde i øjnene. Disse områder har typisk et stort besøgstal og mange rekreative værdier. Desuden vil de ofte også have mange biologiske kvaliteter, selv om de ikke nødvendigvis vil være de områder i kommunen med de største biologiske værdier, såsom en høj biodiversitet eller unikke naturtyper og/eller arter. Ud over disse mere velkendte og hyppigt besøgte lokaliteter har redaktionen så vidt muligt også inddraget mindre naturlokaliteter med særlig høje biologiske værdier. Det kan være en høj biodiversitet, en særlig arts-sammensætning eller unikke/sjældne naturtyper og arter. Disse lokaliteter vil ofte være omfattet af EU's fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver eller på anden måde være beskyttede. I visse tilfælde kan en mindre lokalitet også være udvalgt, fordi den har en særlig kulturhistorie, der knytter sig til biologien.

4.7. Kulturlandskabet

I beskrivelserne af kulturlandskabet lægger redaktionen vægt på menneskets tilpasning til, udnyttelse af og påvirkning af landskabet. Der er dermed fokuseret på at beskrive strukturelle forhold og generelle udviklinger og tendenser i kommunen, såvel historisk som i dag. Særlig markante lokaliteter fremhæves, når disse kan underbygge fortællingen om og/eller karakteristikken af landskabet.

4.8. Arkæologi

De fortidige livsformer beskrives med afsæt i væsentlige lokaliteter i de enkelte kommuner. Især beskrives de bosættelsesformer, som tidligere prægede landskabet, samt befolkningens næringsgrundlag og velstand. Infrastruktur og kontaktnet, såvel lokalt som regionalt/internationalt, skildres

også, herunder også eventuelle kulturelle og teknologiske egnssærpræg, samt hvilke sammenhænge de indgik i, da særlige kulturelle, politiske eller økonomiske forbindelser kan forklares herigenem. At forklare magtstrukturerne, fx samfundets hierarkisering, er også centralt i forståelsen af den lokale samfundsindretning.

Sporene af den forestillingsverden, der udgjorde det fortidige menneskes virkelighed og referenceramme, er belyst gennem beskrivelser af synlige gravhøje, fund af kultgenstande, kirker og kirkeinventar m.m. Endelig præsenteres unikke lokaliteter, dvs. skattefund, ekstraordinære genstande og særlige anlæg, herunder også produktions- og industri-anlæg fra nyere tid, da de ofte er med til at tegne arkæologien som fagområde i bredere kredse, og fordi fraværet af mange af disse vil være påfaldende.

4.9. Historie

Redaktionen har lagt vægt på at redegøre for den kommunale befolkningsudvikling og for bebyggelses- og erhvervsforhold, herunder særlig forholdene i landbruget og i byerne samt udviklingen i befolkningens erhvervsfordeling. Herudover er der redegjort for kommunens administrative forhold i de respektive historiske perioder. Der er generelt lagt vægt på beskrivelsen af strukturelle forhold i den historiske udvikling, mens konkrete begivenheder – som krige og enkeltstående lokale hændelser – som udgangspunkt alene omtales, hvis de har haft stor eller varig betydning for befolkningen og den samfundsmæssige udvikling i kommunen eller har haft stor betydning i samtiden på landsplan, som fx 2. Verdenskrig.

Enkelte historiske lokaliteter og begivenheder er udvalgt til særlig beskrivelse, såfremt de indgår i en større fortælling om Danmarks historie eller må anses for at have særlig regional eller lokal betydning.

4.10. Byerne

Redaktionen har gennemlæst de enkelte kommuneplaner og til nærmere beskrivelse udvalgt de 2-8 byer i hver kommune, som er udvalgt i den lokale kommunalpolitiske proces. Byerne vil i kommuneplanerne ofte være gradueret i 2-3 niveauer, og her har redaktionen medtaget alle byer i niveau 1 og undertiden også alle byer i niveau 2, afhængig af hvor mange byer den enkelte kommune har udvalgt til hvert niveau. Redaktionen har i ingen tilfælde kun medtaget en del af byerne i et lokalpolitisk fastlagt niveau.

4.11. Arkitektur

I tilgangen til arkitekturen er der lagt vægt på arkitekturhistorien, herunder særlig udviklingen af arkitekturen i byerne. Det generelle billede af kommunens arkitektur bliver således belyst gennem bygningsgrupperinger – historiske, tematiske og topografiske – samt gennem nedslag på enkeltværker med særlig arkitektonisk værdi. Der er foretaget et udvalg af konkrete eksempler for en stil eller periode, som tager hensyn til både det særlige lokale og de generelle tendenser i arkitekturhistorien. Udvalgte fredede bygninger, boligkvarterer, parker samt arkitektoniske bemærkelsesværdige bygninger belyser tilsammen det arkitektoniske billede af kommunen, så både ældre og ny arkitektur bliver fremhævet.

4.12. Etnologi

Etnologien har ikke som andre fagområder i *Trap Danmark* en fast topografisk genstand. Redaktionen har valgt at beskrive det væsentlige og det særlige ved den enkelte kommune inden for emner som dialekt, religion og trossamfund, kulturhistoriske museer og kulturarv, foreningsliv og frivillighed, traditioner og fortællinger samt at beskrive udvalgte eksempler på dagliglivet – før som nu. Målet har været at give en indgang til at forstå det kultur- og hverdagsliv, der udfolder sig i de danske kommuner. Lokale kommunekonsulenter, forfattere og informanter har spillet en aktiv rolle i udvælgelsen af stoffet,

mens fagkonsulenter har vurderet de lokale oplysninger ud fra et landsdækkende perspektiv. Da kulturgrænserne i Danmark sjældent følger kommunegrænserne, beskrives visse regionale træk i én kommune, mens andre beskrives i en anden. Det er samtidig forsøgt at redegøre for, hvordan disse egnsspecifikke træk udfolder sig konkret i den enkelte kommune.

4.13. Kirker

Den overordnede ramme for gennemgangen af kirkerne i de enkelte kommuner har fokus på en arkitektonisk stilhistorie. De beskrevne kirker giver indsigt i kommunens kirker i et historisk perspektiv. Kirkerne eksemplificerer enten generelle tendenser eller det helt særlige. I kirkebeskrivelserne vil der ud over den arkitektoniske gennemgang også blive set på interiør med en vægtning mellem det særlige, det lokale og det generelle. Den udvalgte kirkekunst repræsenterer ældre og nyere udsmykninger. Kirkelandskabet for den enkelte kommune vil ofte være vist på et tematisk oversigtskort.

4.14. Herregårde og voldsteder

Der lægges vægt på at give en overordnet præsentation af herregårdenes og voldstedernes arkitektur- og kulturhistoriske udvikling i den enkelte kommune. Dette især med fokus på den geografiske og kronologiske fordeling, ofte illustreret ved et tematisk oversigtskort. De enkelte lokaliteter er udvalgt, så de belyser henholdsvis generelle tendenser eller enestående forhold, herunder herregårdshovedbygningernes stil- og arkitekturhistorie som udtryk for de forskellige tidsperioders herremandskultur. I den specifikke beskrivelse af det enkelte voldsted lægges der fortrinsvis vægt på årsagen til deres opførelse, deres udformning og militærhistoriske betydning. Herudover vil der for herregårdenes vedkommende blive omtalt ejerforhold og socioøkonomisk betydning samt særlige interiører, inventarier og parkanlæg. Endelig gives en oversigt over herregårdenes nuværende drift og funktion.

4.15. Kunst

I gennemgangen af kunst i kommunerne har redaktionen valgt at betragte kunsten i et overordnet historisk perspektiv, således at et generelt billede af kunsten i kommunen, tilbageskuende og i dag, bliver belyst. Der er tilstræbt en balance mellem hensynet til det lokale og fremhævelsen af det åbenlyst betydningsfulde. I udvalget af kunsten i det offentlige rum er der lagt vægt på umiddelbart tilgængelige værker, og hvor det bidrager til en bedre forståelse af kunstens vilkår i kommunen, vil kommunens kulturpolitik kort blive berørt.

4.16. Litteratur

Redaktionen har udvalgt en række af de vægtige forfattere, der stammer fra en bestemt egn eller by i kommunen, i de tilfælde, hvor stedet har præget deres forfatterskab med især beskrivelser af deres hjemegn. Også litteratur, som ganske vist ikke er skrevet af en lokal forfatter, er udvalgt, hvis de omtaler steder eller begivenheder i kommunen.

4.17. Teater og film

Ud over at give et mere overordnet indblik i teaterhistorien i den enkelte kommune er der medtaget udvalgte teatre, teaterselskaber og friluftsteatre, som har gjort sig særlig bemærket og har været med til at præge kulturlivet i kommunen. Desuden er forestillinger med særlig lokalhistorisk interesse, de såkaldte egnsspil, udvalgt.

Enkelte betydningsfulde film, der er optaget på lokaliteter i kommunen, eller hvis handling foregår her, er medtaget.

4.18. Musik og dans

Redaktionen har udvalgt sangere og musikere, der i deres sprog (dialekt), tekster og emnevalg har forholdt sig til den kommune (og egn), *Trap Danmark* beskriver. Inden for dans har redaktionen valgt at fokusere på såvel folkedanse som moderne danse, der har været eller er særlig udbredt på egnen. Derudover nævnes musikfestivaler,

spillesteder, orkestre og musik- og danseforeninger af stor lokal betydning. Beskrivelsen af lokale spillemandstraditioner har taget udgangspunkt i Dansk Folkemindesamlings arkiv.

4.19 Medier

Der redegøres for medie billedet i den enkelte kommune inden for radio og TV samt trykte og digitale medier, herunder grundlæggelse og udbredelse. I enkelte kommuner er særlige medier udvalgt til en længere beskrivelse, hvis de på den ene eller anden måde har eller har haft en særlig betydning for kommunen eller egnen.

4.20. Samfundsforhold

Der redegøres for befolkningsudvikling og befolkningens sammensætning, herunder alders- og kønsfordeling samt oprindelse. De lokalpolitiske forhold siden 2007 beskrives på grundlag af de kommunale valg og de lokale politiske strategier og planer. Endvidere gives oplysninger om befolkningens deltagelse i nationale valg, og der redegøres for befolkningens uddannelsesniveau og for de lokale uddannelses tilbud i forhold til børn, unge og voksne. De sociale forhold i kommunen beskrives på grundlag af befolkningens socioøkonomiske status og fordeling på socialgrupper. Endelig redegøres der for befolkningens sundhedsforhold, primært ud fra de nationale sundhedsundersøgelser, og for tilrettelæggelsen af det lokale sundhedsvæsen.

4.21. Erhvervsliv og økonomi

Kommunernes erhvervs- og beskæftigelsesudvikling beskrives for perioden 2008-16 med udgangspunkt i de seneste offentliggjorte registerdata fra Statistikbanken, Danmarks Statistik (dst.dk). Beskrivelsen er struktureret omkring en hovedsektorinddeling af erhvervstyper baseret på den inddeling, der anvendes af Danmarks Statistik. Sektorer og erhvervstyper, hvor der har fundet en særlig udvikling sted, eller som kan illustrere erhvervs- og beskæftigelsesudviklingen i kommunen i forhold til et regionalt gennemsnit og/eller landsgennem-

snittet, er fremhævet. Udvalgte private og offentlige virksomheder fremhæves under gennemgangen af hver sektor for at eksemplificere udviklingen og status i de enkelte sektorer og brancher. Kommunens erhvervs- og beskæftigelsesudvikling beskrives for kommunen som arbejdssted såvel som for kommunen som bopæl. Enkelte private virksomheder i hver kommune er udvalgt til en længere beskrivelse. Disse virksomheder er som udgangspunkt udvalgt blandt de i kommunen, der har flest ansatte. Dog udvælges også mindre virksomheder til en længere beskrivelse, hvis de på den ene eller anden måde fortæller en særlig eller typisk historie om kommunen og dens erhvervsliv.

5. TILVEJBRINGELSEN AF INDHOLDET

Tilvejebringelsen af indholdet følger på flere punkter metodikken fra tidligere udgaver af *Trap Danmark* samt fra udarbejdelsen af *Den Store Danske Encyklopædi* i perioden 1994-2006.

Der er ansat ni fagredaktører på Trap Danmark. Til hver af disse fagredaktører er knyttet 5-10 fagkonsulenter, der er udvalgt blandt forskere og eksperter inden for fagområdet. Fagkonsulenten bistår ved Trap Danmarks udpegning af fageksperter (forfattere) inden for emneområdet og har ansvaret for at foretage faglig vurdering af bestemte dele og/eller afsnit af en beskrivelse af en kommune og Danmark som helhed med henblik på at sikre den bedst mulige faglige kvalitet og formidling. Fagkonsulenten får herfor et honorar samt betaling pr. fagligt vurderet tekstlinje.

Samarbejdet med kommunerne indledes med et såkaldt borgmesterbrev fra KL (Kommunernes Landsforening), hvor kommunen anmodes om at udpege en kontaktperson. Kontaktpersonen har ansvaret for kontakten til ansatte i kommunen og øvrige lokale personer med stor viden. Trap Danmark skriver til kontaktpersonen samt lokale arkiver og museer og beder dem om i fællesskab at foreslå en kommunekonsulent, der ofte er lederen

af det lokale arkiv eller museum. Kommunekonsulenten bistår ved Trap Danmarks fastlæggelse af disponering for kommunen, bl.a. ved at fremkomme med forslag til, hvilke fagområder der skal op- eller nedprioriteres i forhold til indholdsstrukturen, samt med forslag til navnlig lokale fageksperter (forfattere). Kommunekonsulenten har ansvaret for at gennemgå det indkomne og redigerede materiale vedrørende kommunen og at foretage en vurdering af det samlede indhold af kommunebeskrivelsen med henblik på at sikre en relevant, dækkende og interessant fremstilling af kommunen i *Trap Danmarks* bogværk. Kommunekonsulenten bistår i øvrigt Trap Danmark i spørgsmål vedrørende kommunen og deltager i den forbindelse efter behov i drøftelser med fageksperter. Kommunekonsulenten (eller dennes arbejdsgiver) får betaling for at hjælpe Trap Danmark.

Arbejdet med indsamling af indhold i den enkelte kommune indledes med informationsmøder i regionen for kontaktperson og kommunekonsulent for alle regionens kommuner, hvor hele redaktionen af Trap Danmark møder, og der er endvidere udpeget en ansvarlig kommuneredaktør hos Trap Danmark for hver kommune.

Fageksperterne (forfatterne) til indholdet udvælges således i samråd med de relevante fagkonsulenter og kommunekonsulenter blandt forskere og eksperter inden for emneområdet. De modtager detaljerede bestillinger, skrivevejledning og tilbagemelding fra fagredaktørerne. Fageksperterne aflønnes i overensstemmelse med aftale mellem Akademikerne og Trap Danmark med betaling pr. bestilt tekstlinje.

Efter at de enkelte tekstbidrag er modtaget, vurderes de fagligt af fagredaktører, evt. i samråd med de eksterne fagkonsulenter, der gennemføres faktatjek efter den retningslinje, der kan ses på www.trap.dk/redaktionel-metodik, og der kontrolleres for plagiering med programmet „Urkund“. Herefter redigeres fagligt og tekstmæssigt af Trap Danmark, hvorefter

fagkonsulenten og fageksperten får teksten til kommentering og godkendelse.

6. SPROGLIG STIL OG FREMSTILLINGSFORM

Trap Danmark har udarbejdet en sprogvejledning til sine forfattere, der også anvendes som intern rettesnor og kan ses på www.trap.dk/redaktionel-metodik.

7. KORTMATERIALET

Der er tre hovedkategorier af kort i bogværket i *Trap Danmark* 6. udgave: kommunekort, bykort og specialkort.

Der er et **kommunekort** pr. kommune, der er udarbejdet af kartograf Poul-Erik Topshøj. Da der er stor forskel på kommunernes geografiske størrelse og form, er kortstørrelse og skala tilpasset efter dette. Det tilstræbes, at kommunekortet fylder én side (evt. mindre, afhængig af form og størrelse på kommunen), mens skalaen vil variere fra 1:100.000 til 1:350.000. Grundoplysningerne i kortet er udarbejdet af – og udvalgt i samarbejde med – Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (SDFE) med udgangspunkt i geodata fra de såkaldte Kort Produktions Miljøer 250 og 100 (KPM250 og KPM100) samt Euro Regional Map-data med fx veje, jernbaner, stationer, byer, rådhus, kirker, slotte og herregårde, skove, heder, søer, vandløb og kystlinjer. Stednavnene kommer fra *Danske Stednavne* og Euro Regional Map-data, mens data om den administrative inddeling kommer fra *Danmarks Administrative Geografiske Inddeling* (DAGI). Desuden suppleres der med centrale lokaliteter/stednavne efter input fra Trap Danmarks redaktion og kommunekonsulenterne. Herigennem suppleres der med de centrale områder, institutioner og lokaliteter fra kommunen og området. Det er ikke muligt at få alle steder, der omtales, med på kommunekortene i bogværket. Her henvises i stedet til www.trap.dk, der vil indeholde langt de fleste af stederne.

Der er et bykort for alle de byer, der er udvalgt til beskrivelse i bogværket i *Trap Danmark*, jf. afsnit 4.10. Bykortene er udarbejdet af Trap Danmark og vil altid blive vist i den detaljerede skala 1:10.000, mens størrelsen på kortet vil variere efter byens form og karakter. Bykortene kan sjældent dække hele byen, men de vil blive centreret omkring byens centrum: fx den historiske kerne, gågader, den primære banegård og/eller de centrale havneanlæg. Bykortene tager udgangspunkt i de såkaldte Kort10 fra SDFE og medtager bl.a. veje, stier, skove, åer, bygninger, stednavne for centrale lokaliteter samt flader for bykerne, høj/lav bebyggelse og industriområder. Der suppleres igen med input fra redaktionen og kommunekonsulenten om centrale steder og lokaliteter.

Specialkort medtages i modsætning til kommunekort og bykort ikke efter faste kriterier, men udvælges efter skiftende faglige behov, varierende efter landskabstype, fagområde og pladshensyn. Specialkort dækker primært over topografiske kort (historiske og nutidige), tematiske kort (fx arealanvendelseskort og geologiske kort) samt punktkort med stednavne for kirker og herregårde.

8. BILLEDMATERIALET

Trap Danmark prioriterer billeder højt. De skal være appetitvækkere, som kan give læseren en mere nuanceret opfattelse af stederne, end teksten alene kan. Derfor er billeder en væsentlig del af *Trap Danmark*, og de skaber sammen med teksten et sammenhængende univers.

Trap Danmark har lagt en overordnet fotografisk linje, hvor vi lader dygtige, lokalt forankrede freelancefotografer dække hvert deres område af Danmark. Fotografernes billeder skal fungere som et solidt visuelt grundlag, der omgives af illustrationer, Trap Danmark får fra andre kilder.

Trap Danmark-fotograferne tager deres billeder med udgangspunkt i skudlister udarbejdet af redak-

tionen. På den måde skabes der sammenhæng mellem tekst og billeder, så *Trap Danmark* både på tryk og digitalt fremstår som en helhed. Trap Danmark har udarbejdet en fotoguide, der giver fotografierne en fælles forståelse for, hvad *Trap Danmarks* billeder skal kunne. Fotografernes billeder må ikke stikke i alle retninger, men den enkelte fotograf vil altid sætte sit præg. Vi sigter derfor mod, at den samme fotograf dækker alle de kommuner, der indgår i samme bind, så vi på den måde opnår en ensartethed.

Trap Danmark-fotografernes billeder må gerne have en reportagestil, der gør *Trap Danmark* indbydende og æstetisk. Der skal være liv i *Trap Danmark*, og der må gerne være mennesker på billederne. Fotografierne må ikke være opstillede, men de skal være virkelighedsnære og skabe en fortælling, der gør læseren nysgerrig på indholdet. Fotografierne kan også fungere som et supplement til teksten og sammen med en billedtekst give læseren oplysninger, som ellers ikke kan findes i teksten.

Billederne i *Trap Danmark* må ikke skabe et glansbillede, der kun viser Danmark fra solskinsiden. Hovedparten af fotografernes billeder vil blive taget i sommerhalvåret, hvor der er flest lyse timer. Men *Trap Danmark* skal bringe billeder fra alle årstider og også vise landet, som det ser ud, når iskiosken er lukket for vinteren, og kornmarken er pløjet op.

Arkivbillederne, som skaffes fra fotobureauer, arkiver, museer, fageksperter m.fl., vil i modsætning til Trap Danmark-fotografernes reportagefotos oftere være illustrationsbilleder, der illustrerer den visuelle side af noget konkret i teksten. Det kan være et gravfund eller en bestemt plante. Selv om emnet bliver beskrevet i teksten, vil det først give rigtig mening for læseren, når vedkommende har set, hvordan det ser ud. Illustrationsbilleder behøver ikke at være fotografier; det kan også være fx tegninger, kort, billedkunst, gamle postkort, grafikker og kobberstik.

Da Trap Danmark får billeder fra mange forskellige kilder, vil redaktionen i videst muligt omfang bestræbe sig på at verificere billederne for at sikre, at de er taget netop der og forestiller præcis det, kilden angiver. Nye billeder i *Trap Danmark* bliver geotagget, så vi altid ved, hvor de er taget. Det styrker troværdigheden, at brugerne af *Trap Danmark* ved præcis, hvor de kan finde det, de ser, og det er et vigtigt redskab i Trap Danmarks digitale univers.

Der skal være variation i *Trap Danmarks* billeder. Nogle gange skal vi fx bevæge os opad og se et sted i fugleperspektiv. Det kan være en vikingeborg, hvor vi får et bedre overblik over strukturen, hvis vi ser den fra luften. Og vi skal ned i detaljen og være i øjenhøjde med klokkefrøen og se en edderkopurt så tæt på, at vi næsten fornemmer dens duft. Hovedparten af *Trap Danmarks* billeder bliver taget udendørs, men vi bevæger os også indenfor, hvis vi fx skal vise et kalkmaleri, eller hvordan produktionen af honningkager i Christiansfeld foregår.

Nye fotos til *Trap Danmark* optages altid i farve, men de er suppleret af historiske sort/hvide fotos, så *Trap Danmark* får et dynamisk udtryk, hvor gammelt og nyt går hånd i hånd og samtidig viser, hvor bredt *Trap Danmark* dækker.

Trap Danmark har budgetteret med selv at få taget ca. 3.500 billeder og at købe eller få resten fra andre kilder.

9. FIGURER OG TABELLER

Der er i samarbejde med infografikbureauet Ferdio udarbejdet skabeloner for figurer og tabeller. Hovedprincippet har her været, at en figur foretrækkes frem for en tabel, såfremt data kan gengives visuelt mere forståeligt i en figur. Ved valg af grafer og figurer er der lagt særlig vægt på at gengive data så præcist, objektivt og letforståeligt som muligt uden at forvrænge data, hvad enten der er tale om en sammenligning, en udvikling eller en frekvens. Ud fra disse skabeloner har Trap Danmark

selv lavet figurerne og tabellerne på grundlag af modtagne data fra fagekspertene eller data, som Trap Danmark har tilvejebragt i samråd med fagekspertene og fagkonsulenterne.

De geologiske blokdiagrammer er udarbejdet i et samarbejde mellem fagekspertene, fagkonsulenten, Trap Danmarks fagredaktør for geologi og tegner Stefan Sølberg, GEUS.

10. DESIGN

De overordnede designprincipper for *Trap Danmark* er udviklet i samarbejde med designbureauet Imperiet. Dette gælder logo, skriftvalg, farvepalette og alle øvrige elementer med tilknytning til den visuelle identitet.

Alle designvalg er foretaget med henblik på, at disse skal være velegnede til brug på tværs – f.eks. på digitale platforme og i eksempelvis bykort, tabeller, figurer og bokse – således at optimal synergi sikres på tværs af platforme.

Designet og layoutet af bogværket tager udgangspunkt i ovenstående principper med vægt på, at værket skal være funktionelt: brugervenligt som opslagsværk og appetitvækkende som opdagelsesværk. Balancen mellem opslag og opdag har været en afvejning gennem hele redigerings- og designprocessen.

Æstetisk favner tilrettelægningsen traditionen for opslagsværker – tilføjede oplevelseselementer i form af indarbejdning af større fotos, som ud over at fortælle deres egen historie også fungerer som appetitvækkere for læseren.

Der er tale om et 'no nonsense'-design, hvis primære opgave er at formidle det forskelligartede stof sagligt, fagligt, enkelt, overskueligt og relativt tidløst inden for de givne rammer.

11. UDGIVELSESPÅN FOR BØGERNE

Trap Danmark udkommer 2015-20. *Trap Danmark Topografisk Atlas* udkom i november 2015 i dimensionen 245 x 348 mm. Det første tekstbind (bind 3) udkom i november 2016. Tekstbindene er i dimensionen 230 x 276 mm. De resterende 32 bind udgives herefter fortløbende. Nummereringen af bindene følger til dels traditionerne samt går fra nord mod syd og vest mod øst.

Sidste bind er planlagt til at udkomme i slutningen af 2020. Til den tid forventes også at foreligge særudgaver om de fleste kommuner. Grønland og Færøerne vil ikke være omfattet i første omgang.

Den *foreløbige* tidsplan for udgivelsen af de enkelte bind og de *foreløbige* planlagte sidetal kan ses på www.trap.dk/redaktionel-metodik.

